

VEILIGHEIDSVISIE

VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

LEESWIJZER

In deze brochure wordt de bestuurlijke veiligheidsvisie kernachtig vermeld. Dit is in essentie het eindresultaat van de visie-ontwikkeling. De rest van dit document bevat relevante achtergrondinformatie en een nadere uitwerking en onderbouwing van de visie. Aan deze informatie kan de geïnteresseerde lezer de context van, en argumentatie bij, de visie ontlelen.

Vastgesteld in december 2013
door het College van Bestuur VU
Aangepast in februari 2019

Uitgave 2019
Tekst Crisis Onderzoeksteam en diensten FCO,
BZ, HRMAM
Vormgeving Haagsblauw
Beelden Yvonne Compier, Caren Huygelen,
Peter Valckx, Too van Velzen
Projectnummer 2049961

INHOUDSOPGAVE

1.	TOELICHTING	5
2.	VEILIGHEIDSVISIE	6
3.	ACHTERGROND & ARGUMENTATIE VEILIGHEIDSVISIE	10
4.	RICHTINGGEVENDE PRINCIPES VOOR DE VEILIGHEID & VEILIGHEIDSZORG	14

1 TOELICHTING

1. TOELICHTING

Als universiteitsbestuur vinden wij het van belang om onze visie op veiligheid en de uitgangspunten die wij hanteren te delen. Deze visie is kaderstellend. Zij biedt richtlijnen, waarbinnen faculteiten, diensten en andere betrokkenen zelf afwegingen over veiligheid kunnen maken. Hiermee willen we tegemoet komen aan waarden als autonomie, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid die wij als VU hoog aanslaan. Bovendien sluit een kaderstellende visie in onze beleving bij uitstek aan bij onze zelfbewuste populatie studenten, medewerkers en andere betrokkenen.

Met deze visie maken wij duidelijk welke doelen onze organisatie op het gebied van veiligheid en veiligheidszorg nastreeft. Zo geven wij richting aan de veiligheidszorg van onze universiteit. Om deze visie te helpen realiseren, presenteren wij een aantal bestuurlijke uitgangspunten voor veiligheid en veiligheidszorg.

De veiligheidsvisie geldt als bindende leidraad voor de hele VU en is in die zin niet vrijblijvend. In discussies over veiligheid geldt de veiligheidsvisie als toetssteen. De visie is richtinggevend voor ons veiligheidsbeleid en onze -maatregelen. Daar waar keuzes worden gemaakt die afwijken van de veiligheidsvisie, moet dit worden uitgelegd en beargumenteerd.

2 VEILIGHEIDSVISIE

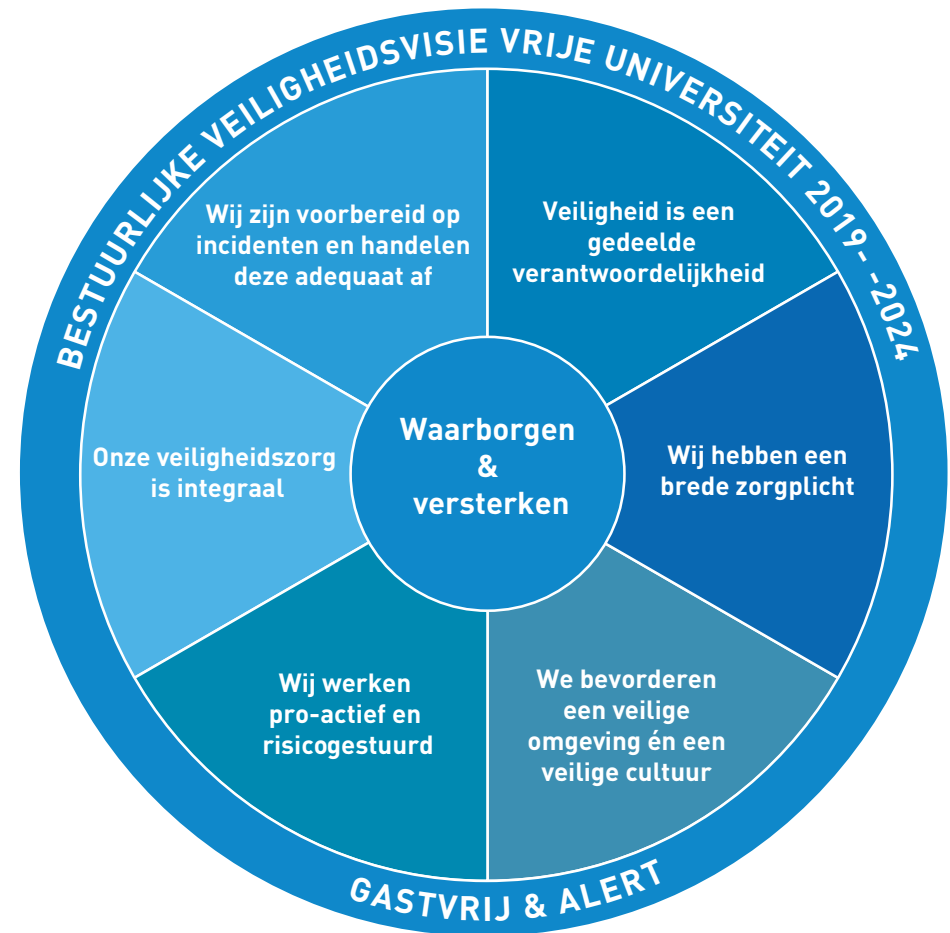

2. VEILIGHEIDSVISIE

GASTVRIJ & ALERT

BESTUURLIJKE VEILIGHEIDSVISIE
VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM
2019-2024

‘We willen de veiligheid van studenten, medewerkers en gasten waarborgen door verdere versterking van onze integrale veiligheidszorg om daarmee onze kernactiviteiten – onderwijs, onderzoek en valorisatie – in de toekomst te kunnen blijven garanderen.’

Figuur 1. Richtinggevende principes Veiligheidsvisie VU

**Ben jij voorbereid?
Zet het VU-alarmnummer
020-5982222 in je mobiel**

**SAMEN HOUDEN
WE DE VU VEILIG**

**KIJK WAT JIJ
KUNT DOEN OP
VU.NL/VEILIGHEID**

VU VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

IS VERDER KIJKEN

BESTUURLIJKE VEILIGHEIDSVISIE 2019 – 2024: RICHTINGGEVENDE PRINCIPES

1. VEILIGHEID IS EEN GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

Medewerkers, studenten en alle anderen verbonden aan of betrokken bij de VU zijn in beginsel verantwoordelijk voor de eigen én andermans veiligheid. De eindverantwoordelijkheid voor veiligheidszorg ligt bij het College van Bestuur. De afzonderlijke faculteiten en diensten zijn medeverantwoordelijk voor de veiligheidszorg binnen hun domein.

2. WIJ VOELEN EEN BREDE ZORGPLICHT

De VU hanteert als uitgangspunt dat de VU een brede zorgplicht voelt voor de veiligheid van studenten, medewerkers en alle anderen verbonden aan de VU. Kortom, voor diegenen die vanuit studie, onderzoek of andere werkzaamheden waar ook ter wereld aan de VU zijn verbonden.

3. WIJ BEVORDEREN EEN VEILIGE CULTUUR, EEN VEILIGE OMGEVING EN VEILIGHEIDSBEWUSTZIJN EN GEVEN DUIDELIJK HANDELINGSPERSPECTIEF

De VU werkt actief aan het bevorderen en behouden van een gezonde veiligheidscultuur. Het College van Bestuur, decanen en directeuren vervullen hierin een voorbeeldfunctie. De VU spant zich in om het veiligheidsbewustzijn van alle betrokkenen voortdurend onder de aandacht te brengen en biedt hen handelingsperspectief voor onveilige situaties. Het is voor medewerkers (en studenten) duidelijk hoe de VU omgaat met incidenten en waar zij terecht kunnen voor ondersteuning.

WAT KUN JE DOEN NA VERLIES OF DIEFSTAL VAN PRIVÉ- OF VU-EIGENDOMMEN?

SAMEN HOUDEN WE DE VU VEILIG

4. WIJ WERKEN PRO-ACTIEF EN RISICOGESTUURD

De VU neemt een actieve houding aan in het herkennen, voorkomen en beheersen van veiligheidsrisico's, incidenten en crises. De veiligheidszorg van de VU is in een goede balans met de menselijke maat, de academische waarden en privacybelangen. Onze veiligheidszorg is niet onnodig belastend voor de openheid en gastvrijheid van ons academisch instituut.

5. ONZE VEILIGHEIDSZORG IS INTEGRAAL, SAMENHANGEND, AANTOONBAAR EN STUURBAAR

De VU benadert veiligheidszorg integraal. Integraal betekent in samenhang met verschillende belangen, disciplines, niveaus en personen. Aan de veiligheidszorg liggen heldere uitgangspunten en een gedragscode ten grondslag.

6. WIJ ZIJN VOORBEREID OP INCIDENTEN EN HANDELEN DEZE ADEQUAAT AF

We beseffen dat niet alle onveiligheid is te voorkomen. We investeren daarom in de veerkracht van de organisatie en onze mensen, om de impact van incidenten, calamiteiten en crisis te beperken, als ook een spoedig herstel mogelijk te maken. We oefenen en trainen onze mensen en maken hen duidelijk wat er van hen wordt verwacht.

3 ACHTERGROND & ARGUMENTATIE VEILIGHEIDSVISIE

3. ACHTERGROND & ARGUMENTATIE VEILIGHEIDSVISIE

VEILIGHEIDSVISIE: ACHTERGROND

Als maatschappelijk betrokken instelling, volgt de VU veranderingen in de wereld en in de directe omgeving van de universiteit nauwgezet. Niet alleen vanuit onze kernactiviteiten – onderzoek, onderwijs en valorisatie – maar ook in het licht van wat deze ontwikkelingen betekenen voor onze organisatie en onze kernwaarden. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben direct invloed op de situatie van onze instelling. Nieuwe ontwikkelingen, weten wij als geen ander, bieden kansen voor exploratie, maar ook risico's. Door het open karakter van ons instituut, zijn wij in belangrijke mate een 'spiegel van de samenleving'. We zijn als organisatie dan ook zeker niet immuun voor veranderingen in risico's en risicoperceptie.

De geschetste uitdagingen van de moderne maatschappij zoals globalisering, technologische vooruitgang en individualisering, als ook het veranderende denken over veiligheid, kunnen onze kernwaarden als 'open' en 'persoonlijk' ongunstig beïnvloeden. Datzelfde geldt voor concrete organisatiedoelen als het willen bieden van een 'levendige en veilige campus'. De mate waarin de samenleving risico's tolereert neemt in het algemeen – maar zeker voor veiligheidsrisico's – af. Met een terugtrekkende overheid zijn organisaties sterker dan voorheen op zichzelf aangewezen. Zij zullen zelf maatregelen moeten nemen om risico's te voorkomen en crises te beheersen. Zij worden daar ook actief op bevestigd. Ook merken we dat onze omgeving steeds hogere eisen stelt aan het niveau en de kwaliteit van onze veiligheid en zelfredzaamheid. Denk hierbij aan (Nederlandse en internationale) studenten, aan lokale veiligheidspartners (gemeente en brandweer) of aan het Ministerie van Onderwijs. Verder zien we dat veiligheid ook groeiende aandacht geniet bij collega-instellingen in binnen- en buitenland. Daarnaast wordt nadrukkelijker aandacht besteed aan kwesties rond verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid.

De VU wil actief bijdragen aan de veiligheid en de veiligheidsbeleving van alle aan de universiteit verbonden medewerkers, studenten en anderen bij de VU betrokken aanwezigen op de campus. Daarbij strekt zich in toenemende mate onze verantwoordelijkheid ook uit naar studenten die in het kader van exchangeprogramma's in het buitenland vertoeven. Daarbij moet worden vastgesteld dat er geen sprake is van onveiligheid, maar dat het een voortdurend aandachtspunt is om onze veilige omgeving te kunnen blijven waarborgen. Wij beschouwen veiligheid dan ook als een randvoorwaarde voor een goed academisch klimaat waarbinnen betrokkenen zich ongehinderd kunnen ontplooiën. Voor het functioneren van de VU is het immers essentieel dat er in alle opzichten sprake is van een veilige studeer-, onderzoeks- en werkomgeving.

ONZE VEILIGHEIDSAMBITIE: WAARBORGEN ÉN VERBETEREN

'We willen de veiligheid van studenten, medewerkers en gasten waarborgen door verdere versterking van onze integrale veiligheidszorg om daarmee onze kernactiviteiten – onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening – in de toekomst te kunnen blijven garanderen.'

We streven naar behoud van het huidige niveau van veiligheid en veiligheidsbeleving. Wij stellen medewerkers, studenten en overige aanwezigen niet bloot aan onacceptabele risico's. Hoewel dit wellicht een gemakkelijke opgave lijkt, is dit niet vanzelfsprekend. Maatschappelijke ontwikkelingen stellen onze universiteit voor nieuwe uitdagingen. Denk bijvoorbeeld aan de uitdagingen die gepaard gaan met verdergaande digitalisering, internationalisering, gevoelens van vervreemding en polarisatie en bedreigingen voor de vrijheid van meningsuiting. Bovendien behoren we te voldoen aan geldende wet- en regelgeving op het gebied van veiligheid. Maar waar nodig willen wij eigen keuzes kunnen maken die aansluiten bij onze ambities.

We streven ernaar risico's in hun samenhang, rekening houdend met de doelstellingen van de organisatie, op een geaccepteerd niveau te brengen en te houden. Bij het 'moeten' beheersen gaat het om wet- en regelgeving, bij het 'willen' gaat het om normen en richtlijnen en keuzes die wij als organisatie zelf, of geïnitieerd door ontwikkelingen binnen de onderwijssector, voorstaan. Daarbij komt dat de VU in een goede uitgangspositie verkeert: het aantal en de impact van veiligheidsincidenten is beperkt en de veiligheidsbeleving is overwegend positief¹. Deze positieve uitgangspositie willen we graag waarborgen en versterken door de verdere integratie van onze veiligheidszorg. Zowel vanuit de verschillende diensten en faculteiten, als wat betreft de aansluiting van veiligheidszorg bij onze primaire processen.

De VU is al jaren bekend met de interne samenhangende zorg voor gezondheid en veiligheid. We zien echter wel ruimte voor de verdere versterking en bevordering van de integraliteit van onze veiligheidszorg. Door de toenemende complexiteit is een integrale aanpak nodig. Wanneer bijvoorbeeld de veiligheid op één onderdeel wordt verbeterd, is het noodzakelijk om de consequenties voor de andere werkterreinen na te gaan. De kans is namelijk groot dat door veranderingen ongewild nieuwe risico's worden geïntroduceerd. Een versnipperde aanpak leidt tot suboptimale maatregelen en tot mogelijk niet onderkende risico's. Een integrale aanpak reduceert kosten, verkleint de kans op incidenten en vergroot het veiligheidsbewustzijn.

¹ Afgaande op onder andere de algemeen positieve veiligheidsbeleving als gemeten middels periodieke tevredenheidsonderzoeken en de uitkomsten van een periodieke veiligheidsrisico-analyse

In alle geledingen van onze organisatie kunnen betrokkenen stuiten op veiligheidsrisico's of te maken krijgen met veiligheidsincidenten. Ook werken er betrokken medewerkers aan het bevorderen van de veiligheid, zowel vanuit de stafdiensten als vanuit de faculteiten. Wij willen er de komende periode op toezien dat we onze veiligheidszorg beter en meer samenhangend toerusten. Zowel op nieuwe risico's zoals informatiebeveiliging, inclusief spionage en hacking, als op meer klassieke risico's zoals brand, fraude en sociale incidenten. Ook willen wij het zicht op de werkelijke onveiligheid beter in beeld krijgen en de afhandeling van incidenten verder ontwikkelen.

ONZE BENADERING VAN VEILIGHEID

Veiligheid is een veelomvattend begrip, dat zowel qua betekenis als toepassing verschillend wordt beleefd. Wij benaderen veiligheid vanuit deze visie als volgt:

'Veiligheid is het gevrijwaard zijn én het gevrijwaard voelen van gevaar. Gevaar dat de situatie, gezondheid of het leven van betrokkenen, systemen en de omgeving bedreigt, als ook de continuïteit en reputatie van de VU. Gevaar dat kan ontstaan door natuurverschijnselen, menselijk handelen of falende techniek, al dan niet als resultaat van bewust menselijk handelen'².

Wij hanteren dit – brede – veiligheidsbegrip bewust, aangezien wij veiligheid integraal en niet vanuit specifieke deelgebieden benaderen. Deze definitie omvat tevens flankerende gebieden als continuïteits-, incident- en crisismanagement, bestrijding van verschillende vormen van fraude en informatieveiligheid.

KENMERKEN VAN INVLOED OP ONZE VEILIGHEIDSSITUATIE

De volgende kenmerken zijn van invloed op de veiligheidssituatie van de VU:

- Het open karakter van de universiteit;
- De omvang en diversiteit (qua nationaliteit, levensbeschouwing en maatschappelijke overtuiging) van de medewerkers- en studentenpopulatie;
- Snelle wisselingen in de populatie door kortdurende betrokkenheid;
- De grootstedelijke omgeving waarin de campus zich bevindt;
- Het internationale karakter en werkveld van onze academische gemeenschap;
- De digitalisering van werkwijzen en informatie;
- Het belang van academische vrijheid en autonomie;
- De verscheidenheid aan wetenschappelijke disciplines en werkzaamheden;
- De diversiteit aan disciplines en functies van – en binnen – universitaire gebouwen;
- De innovatieve aard van het wetenschappelijke onderzoek dat wordt verricht;
- Het bewust werken met een diversiteit aan gevaarlijke stoffen en onder risicovolle condities;
- De toenemende integratie op de campus met andere (publieke) activiteiten zoals wonen en winkels, theater/bioscoop en de aanwezigheid van externen op de campus.

² Gebaseerd op onder andere de definitie van fysieke veiligheid van het Nederlands Instituut voor Fysieke Veiligheid

4

RICHTINGGEVENDE PRINCIPES VOOR DE VEILIGHEID & VEILIGHEIDSZORG

4. RICHTINGGEVENDE PRINCIPES VOOR DE VEILIGHEID & VEILIGHEIDSZORG

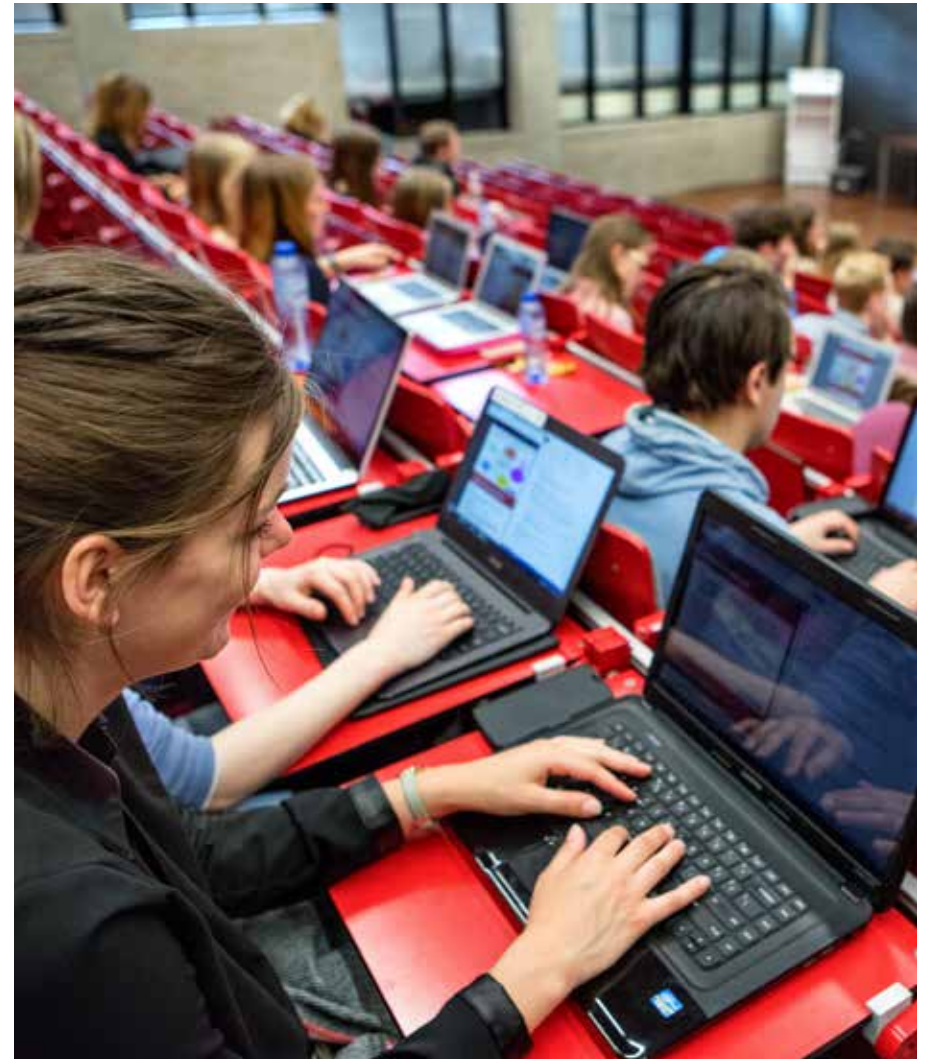
Hieronder presenteren wij de kaderstellende principes voor de veiligheid en veiligheidszorg van de VU.

1. VEILIGHEID IS EEN GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

Studenten, medewerkers en andere betrokkenen bij onze universiteit zijn in beginsel verantwoordelijk voor hun eigen en andermans veiligheid. Zij hebben dan ook een individuele verantwoordelijkheid ten aanzien van het veilig en gezond gebruik van hun werk- en studieomgeving. Zodra zij vanwege hun verbondenheid aan de VU specifieke risico's lopen, zal de VU samen met hen actief naar passende oplossingen zoeken.

Op facultair- en dienstniveau berust de verantwoordelijkheid bij de decaan/ directeur. De faculteiten en diensten zijn medeverantwoordelijk voor de veiligheidszorg binnen hun domein. Zij geven, daartoe gefaciliteerd door het universiteitsbestuur en binnen de gestelde kaders, zelf invulling aan de gewenste veiligheidszorg. Dat betekent dat veiligheidszorg niet alleen de verantwoordelijkheid van stafdiensten is. De diensten hebben veelal een adviserende functie. Vanuit hun ervaring en expertise hebben stafdiensten een deskundige rol bij het helpen waarborgen van de veiligheid.

De eindverantwoordelijkheid voor de veiligheid van studenten, medewerkers en gasten van de VU en de integrale veiligheidszorg ligt bij het College van Bestuur. Het College van Bestuur stelt kaders en bepaalt het gewenste basisniveau van veiligheidszorg. Het College van Bestuur voert de regie op veiligheidszorg, bewaakt de integraliteit en samenhang en monitort de resultaten. Ook is het bestuur aan zet in het geval van risico's of incidenten die faculteitsoverstijgend zijn.

2. WIJ VOELEN EEN BREDE ZORGPLICHT

De VU voelt een brede zorgplicht voor de veiligheid van studenten, medewerkers en anderen verbonden aan de VU. Kortom, tot diegenen die vanuit studie, onderzoek of andere werkzaamheden waar ook ter wereld zijn verbonden aan de VU. Deze zorgplicht kan tot buiten de campus gaan, aangezien studie en werk ook buiten de campus plaatsvinden.

3. WIJ BEVORDEREN EEN 'VEILIGE CULTUUR', EEN VEILIGE OMGEVING, VEILIGHEIDSBEWUSTZIJN EN GEVEN DUIDELIJK HANDELINGSPERSPECTIEF

De VU werkt actief aan het bevorderen en behouden van een gezonde veiligheidscultuur. Het College van Bestuur, decanen en directeuren vervullen hierin een voorbeeldfunctie. Gewenste gedragsvormen ten aanzien van veiligheid worden door de VU positief gestimuleerd. Het aankaarten en bespreekbaar maken van risico's en onveiligheid wordt door medewerkers en leidinggevenden positief gewaardeerd. Medewerkers, studenten en gasten voelen zich veilig om incidenten en risico's te bespreken en elkaar aan te spreken op eventueel onveilig handelen, onveilige situaties of ongewenst (grensoverschrijdend) gedrag. Een (sociaal en fysiek) veilige omgeving – o.a. gebouwen, campus, verkeer, veiligheidsbeleving – hoort bij de gezonde veiligheidscultuur. De VU spant zich actief in om de veiligheid en het veiligheidsbewustzijn van medewerkers, studenten en gasten te bevorderen en hen te informeren over risico's. Onze instelling biedt betrokkenen, afhankelijk van hun rol en plaats in de organisatie, handelingsperspectief.

4. WE WERKEN PRO-ACTIEF EN RISICOGESTUURD

De VU neemt een actieve houding aan in het herkennen, voorkomen en beheersen van veiligheidsrisico's, incidenten en crises. Veiligheidsrisico's kunnen nooit volledig worden uitgesloten. Het uitsluiten van alle risico's staat bovendien op gespannen voet met andere, gewaardeerde belangen. We zijn dus nuchter over risico's en transparant in welke risico's we wel en niet accepteren. De VU streeft er wel naar die veiligheidsrisico's te voorkomen danwel beheersen waarvan een

reële kans bestaat dat zij optreden en schade berokkenen. De veiligheidszorg van de VU is in een goede balans met de menselijke maat, de academische waarden en privacybelangen.

Hoewel de VU veiligheid vanuit een breed perspectief benadert, zullen bepaalde risico's in de praktijk worden afgewogen en geprioriteerd. Deze afwegingen zijn gebaseerd op gefundeerde risico-inschattingen die op periodieke basis worden geactualiseerd. De getroffen maatregelen zijn daarmee ook proportioneel: ze passen bij de onderhavige risico's. Maatregelen kunnen per faculteit en activiteit verschillen, afhankelijk van de specifieke risico's. We streven naar een balans: instellingsbreed waar dit kan en maatwerk waar nodig. Onze veiligheidszorg is niet onnodig belastend voor de openheid en gastvrijheid van ons academisch instituut. Veiligheidsrisico's worden beheerst vanuit diverse risicomanagementsystemen van de VU waarvoor het CvB een toezichthoudende functie vervult.

Indien de VU risico's en incidenten niet zelf kan beheersen gaat zij actief de samenwerking aan met derden zoals de gemeente Amsterdam, hulpdiensten en collega-universiteiten in Nederland of daarbuiten of wordt deskundig extern advies ingewonnen.

5. ONZE VEILIGHEIDSZORG IS INTEGRAAL, SAMENHANGEND, AANTOONBAAR EN STUURBAAR

De VU benadert veiligheid vanuit de gedachte van integraliteit.

Integrale veiligheidszorg betekent:

1. een omvattende veiligheidszorg gericht op arbeid en studie (arbeidsveiligheid), mensen (sociale veiligheid), systemen, installaties en infrastructuur (fysieke veiligheid, informatiebeveiliging, continuïteit);
2. veiligheidszorg waarvan de werking en implicaties vanuit verschillende organisatiebelangen (waaronder ook financiële) disciplines en niveaus worden beoordeeld;
3. een veiligheidszorg die alle fasen van de veiligheidsketen omvat (pro-actie, preventie, repressie, nazorg).

**Houd je VUnetID
en wachtwoord
privé, geef deze
niet aan je
vrienden mee**

**SAMEN HOUDEN
WE DE VU VEILIG**

**KIJK WAT JIJ
KUNT DOEN OP
VU.NL/VEILIGHEID**

VU VRJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

IS VERDER KIJKEN

Risico's en maatregelen om deze risico's te voorkomen c.q. beheersen worden integraal beoordeeld. Deze benadering stelt de VU in staat zorgvuldige en afgewogen keuzes te maken over veiligheid. Integraal betekent in onze optiek dus ook dat veiligheid een gedeelde verantwoordelijkheid is.

De veiligheidszorg van de VU is aantoonbaar en stuurbaar. Aan de veiligheidszorg liggen heldere uitgangspunten, een gedragscode en doelen ten grondslag. Op het handhaven van de normen en het behalen van de doelen zien we actief toe.

6. WE ZIJN VOORBEREID OP INCIDENTEN EN HANDELEN DEZE ADEQUAAT AF

We beseffen dat niet alle onveiligheid is te voorkomen. Daarom investeren we in de veerkracht van de organisatie: in de mogelijkheid en capaciteit om risico's en uitdagingen voor de veiligheid tijdig te signaleren en deze pro-actief, snel en adequaat af te handelen. Dat betekent dat wij voorbereid zijn op en in staat zijn tot doeltreffende calamiteiten- en crisisbeheersing waarmee de negatieve gevolgen van incidenten voor de VU beperkt blijven. We streven er naar tijdens kritieke momenten in control te zijn. We onderkennen dat improvisatie en de inzet van medewerkers en bezoekers noodzakelijk is bij calamiteiten en geven daarom onze medewerkers het vertrouwen en mandaat om (met een bij de kennis) passende besluiten te nemen.

We bouwen aan een veerkrachtige organisatie door te investeren in oefeningen en training van onze mensen, door het leren van incidenten én van zaken die goed gaan. De VU beschikt over een document Integrale Bedrijfsnoodorganisatie (iBNO) VU Campus waarin uitgangspunten, opschalingsprincipes en werkwijze beschreven worden. Samen met de noodplannen van de eenheden vormt dit rompdocument het Bedrijfsnoodplan VU.

Indien zich ongevallen voordoen, gaan we op zoek naar achterliggende oorzaken om daaruit lering te trekken en onze organisatie verder te verbeteren. We stimuleren en bevorderen veiligheidsbewust gedrag, zodat mensen zelf in staat zijn passende acties en maatregelen te nemen om hun veiligheid te waarborgen.

